

- Ιστορία
- Πρόεδρος
- Ομιλίες
- Όργανα
- Διεθνείς Σχέσεις
- Δελτία Τύπου
- Προγραμματικές Θέσεις
- Επικοινωνία
- Links

 Home

08/04/1997

ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ «ECONOMIST»

Κυρίες και κύριοι κατ αρχήν θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στο Συνέδριο του Economist για την πρόσκληση, την οποία μου απηύθυνε. Να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλες και σε όλους εσάς για την καλοσύνη σας να είσθε σήμερα εδώ, να μοιραστούμε λίγη ώρα μαζί και να ακούσετε κάποιες απόψεις, τις οποίες αμέσως, στη συνέχεια, θα θέσω στην κρίση σας.

Θα μου επιτρέψετε, όμως, πριν έλθω στα επίκαιρα και τα μελλούμενα, να κάνω για λίγα λεπτά, μία αναδρομή έχοντας επίγνωση ότι το νόημα της σημερινής επικοινωνίας δεν έχει στόχο να σωρεύσει κόπωση στο ακροατήριο, αλλά θεωρώντας ζήτημα ευθύνης και προτεραιότητας, όταν μιλάμε για το σήμερα, και μάλιστα επιχειρούμε να προδιαγράψουμε προοπτική για το αύριο, να έχουμε τουλάχιστον μία χονδρική συναίσθηση του από πού ερχόμαστε, του ποιο είναι το πρόσφατο και το λίγο απώτερο χθες. Και αξίζει, νομίζω, να γίνει μια γρήγορη, πολύ γρήγορη, αναδρομή στα οικονομικά πεπραγμένα της Ελλάδας τις τελευταίες δεκαετίες. Και το κάνω αυτό, όχι για να σας κουράσω με αριθμούς, αλλά γιατί υπάρχει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα στην οικονομική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας, που τραβά την προσοχή κάθε παρατηρητού, και του εμπριθούς και του επαίοντος, αλλά και του λιγότερο ειδικού.

Το χαρακτηριστικό αυτό είναι ότι τα οικονομικά μας πράγματα στη μεταπολεμική μας πορεία μπορούν να χωρισθούν σε δύο περιόδους: στις πρώτες τρεις μεταπολεμικές δεκαετίες και στην τελευταία δεκαπενταετία.

Είναι χαρακτηριστική η διαφορετική καταγραφή σε όλους τους οικονομικούς δείκτες, ανάμεσα στις πρώτες δεκαετίες μετά τον πόλεμο και στα 15 χρόνια, που χονδρικά θα τα προσδιορίζαμε ανάμεσα στο 1981 και το 1996. Με κίνδυνο να σας κουράσω θα περιορισθώ μόνο σε δύο αναφορές: Ο μέσος ρυθμός αύξησης του Εθνικού μας Εισοδήματος από το 51 μέχρι το 81 ήταν 6%. Ο μέσος ρυθμός αύξησης του Εθνικού μας Εισοδήματος από το 81 μέχρι το 96 είναι 1,5%. Ο μέσος πληθωρισμός της περιόδου 51-81 ήταν 7,5%. Περιλαμβάνονταν σε αυτή την περίοδο οι δύο μεγάλες αποσταθεροποιητικές πετρελαϊκές κρίσεις. Ο μέσος πληθωρισμός από το 81 μέχρι το 96 είναι περίπου 18%.

Μας λείπει αυτή η απλή καταγραφή ότι κάτι, κάποια στιγμή, άρχισε να πηγαίνει εξαιρετικά στραβά στο Βασίλειο της Δανιμαρκείας. Η πρόσφατη

ΦΟΡΜΑ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ

Αναζητήστε τις ομιλίες του προέδρου της Νέας Δημοκρατίας στην βουλή, σε περιοδικές και στα όργανα του κόμματος. Το αρχείο που έχετε στη διαθεσή σας ξεκινάει από τον **Απρίλιο του 1997**.

Επιλέξτε ημερομηνία καταχώρησης:

ΜΗΝΑΣ:

ΕΤΟΣ:

δεκαπενταετία χαρακτηρίζεται από την υπερεπέκταση του δημόσιου τομέα, από την υπερβολική αύξηση των δημοσίων δαπανών, των δυσθεόρατων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη συσσώρευση στην πλάτη του Ελληνικού Λαού, των Ελληνίδων και των Ελλήνων, ενός τεράστιου δημόσιου χρέους, που προσεγγίζει σήμερα περίπου τα 40 τρισ. δρχ. Είναι, νομίζω, εύκολη η διαπίστωση ότι οι εξελίξεις της τελευταίας δεκαπενταετίας, χωρίς αυτό - και σπεύδω να το τονίσω - να ακυρώνει τις όποιες καλές και φιλότιμες προσπάθειες έγιναν στο ενδιαμέσο - με κυριότερη εκείνη του 90-93, που όμως δεν ευοδώθηκε για τους γνωστούς λόγους - χωρίς, λοιπόν, να ακυρώνονται οι ενδιάμεσες προσπάθειες, είναι βέβαιο ότι οι αμείλικτοι αριθμοί καταγράφουν μια εξαιρετικά δυσμενή πραγματικότητα.

Μπορεί κανείς ακόμα να προσθέσει ότι, παρ' ότι το 1980 και στα τέλη της δεκαετίας του 70 τα περίφημα κριτήρια του Μάαστριχτ, που τόσο μας απασχολούν και μας ταλανίζουν, δεν είχαν ακόμα εφευρεθεί, κάνοντας αυτή την ιστορική αναγωγή η Ελλάδα του τότε τα εκπλήρωνε όλα. Ενώ η Ελλάδα του σήμερα υστερεί σε όλα ως ο ουραγός ολόκληρης της ευρωπαϊκής οικογένειας.

Τα λέω αυτά, γιατί πολύς λόγος γίνεται στις μέρες μας - και ορθώς γίνεται πολύς λόγος - για την πορεία μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για τον ευρωπαϊκό μας προσανατολισμό. Προσανατολισμό για τον οποίο, επιτρέψτε μου να πω ενώπιόν σας, εμείς στη Νέα Δημοκρατία είμαστε πάρα πολύ υπερήφανοι. Και είμαστε υπερήφανοι γιατί, με συνέπεια και διαχρονικότητα, ακολουθήσαμε αυτόν τον προσανατολισμό αρκετές δεκαετίες, σε μια δύσκολη και ανηφορική πορεία.

Εξασφαλίσαμε την ισότιμη ένταξη της Χώρας στην ευρωπαϊκή οικογένεια και εξακολουθούμε, με αμείωτη πίστη, να κινούμαστε και να εργαζόμαστε στην ίδια κατεύθυνση. Και είναι χαρά μας - σας το λέω με απόλυτο αυθορμητισμό - να βλέπουμε εκείνους που λυσσαλέα πολέμησαν την επιλογή αυτή έστω όψιμα, αλλά, πάντως, να την αποδέχονται, να την υιοθετούν και ενίοτε να επιχειρούν να μας ανταγωνιστούν σε ευρωπαϊκά αισθήματα.

Αυτό είναι καλό για τη Χώρα και ταυτόχρονα είναι καλό και για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό αφού τον διασφαλίζει στο διηνεκές.

Ομως, όπως όλοι και όλες γνωρίζουμε καλά, ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός ούτε ήταν ούτε είναι μια στατική υπόθεση. Δεν έκλεισε ούτε με την ένταξη, ούτε κλείνει με το οποιαδήποτε ορόσημο στη διάρκεια των ετών. Είναι μια πολύ δυναμική υπόθεση. Υπόθεση εξέλιξης και μάλιστα γρήγορης και ραγδαίας.

Κι εδώ αρχίζουν τα ερωτηματικά. Κατά πόσον η πορεία μας και κυρίως οι οικονομικές μας επιδόσεις και προοπτικές συμβάλλουν, συνάδουν, πορεύονται αρμονικά με τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό ή συμβαίνει το αντίθετο.

Γνωρίζουμε, επίσης, όλοι ότι πλησιάζει το μεγάλο ορόσημο. Το

καθοριστικό ραντεβού της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ένα ραντεβού πια που είναι ασφυκτικά κοντά - και με συγχωρείτε για την επιφανειακή λεκτική αντίφαση. Λέω πως είναι ασφυκτικά κοντά, γιατί έτσι όπως έχουν έρθει τα πράγματα θα προτιμούσαμε να μην είναι τόσο κοντά. Όμως αυτό πλέον δεν ανατρέπεται. Την 1η Ιανουαρίου 1999, στην ουσία, μπαίνουμε στο τελευταίο και ολοκληρωτικό στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Και ήδη θα αρχίσουν τότε τα πρώτα βήματα για τη θεσμοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, του EURO, το οποίο την 1η Ιανουαρίου του 2001 θα αρχίσει να κυκλοφορεί και για συναλλαγές.

Αυτή η αμείλικτη πραγματικότητα μας επιβάλλει να δούμε τα πράγματα κατάματα και με καθαρό βλέμμα. Πέρα από κομματικές παρωπίδες, πολιτικές σκοπιμότητες ή προσωπικές επιδιώξεις.

Και το ισχυρίζομαι αυτό, γιατί φαντάζομαι θα συμφωνήσουμε όλοι πέρα και πάνω από επί μέρους ιδέες ή διαφορές ότι η Ελλάδα του «αύριο», η διαδρομή της Ελλάδας στο «αύριο», στον 21ο αιώνα, η δυνατότητά της να ανταπεξέλθει και να σταθεί με επιτυχία στον όλο και επιτεινόμενο διεθνή ανταγωνισμό είναι υπόθεση όλων μας, υπόθεση που μας αφορά όλους και όλες, υπόθεση που πάνω απ' όλα αφορά τις επόμενες γενιές, τα παιδιά σας και τα παιδιά μου -όταν και κατ' ευχήν και κατά Θεόν- τα αποκτήσω.

Κυρίες και κύριοι,

Προσθέτω στις μέχρι τώρα επισημάνσεις το γεγονός ότι, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται και τις θυσίες που γίνονται, ακόμα και τα πιο πρόσφατα αποτελέσματα των επιλογών μας στο οικονομικό και δημοσιονομικό σκέλος δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά.

1996: Μέσος πληθωρισμός για την Ελλάδα 8,5%. Μέσος αντίστοιχος πληθωρισμός για την Ευρωπαϊκή Ένωση 2,5%. Σας θυμίζω ότι πολύ λιγότερη αξία έχουν οι απόλυτοι αριθμοί ή για να το πω απλά ελληνικά, τί κάνει η κάθε χώρα ξεχωριστά. Πολύ μεγαλύτερη αξία έχουν οι συσχετίσεις και οι συγκριτικές επιδόσεις με εκείνους που θέλεις να συγκρίνεσαι ή που σου επιβάλλεται να συγκρίνεσαι και υποτίθεται να συγκλίνεις. Και ακόμα στο σκέλος του δημοσιονομικού ελλείμματος η Ελλάδα εξακολουθεί να κινείται στα σχετικά υψηλά όρια περίπου του 8%, ενώ το αντίστοιχο του ευρωπαϊκού μέσου όρου είναι κάτω από 5%, είναι περίπου στο 4,8%.

Αυτά όλα μας λένε ότι η πορεία της απόκλισης συνεχίζεται. Και λέω απόκλιση γιατί θα ισχυριστώ ότι μιλούμε όλοι για σύγκλιση, χρόνια τώρα. Όμως η πραγματική εικόνα, όσο κι αν δεν είναι ευχάριστη, όσο κι αν δεν είναι ελκυστική, είναι ότι η ελληνική οικονομία, παρά τις θυσίες που καταβάλλονται από τους πολλούς, βρίσκεται και εξακολουθεί να βρίσκεται σε πορεία απόκλισης.

Και θα θελα εδώ ακόμα να συμπληρώσω κάτι: Ο στόχος όλων αυτών των προσπάθειών που γίνονται ήταν για να μπορέσει η Ελλάδα να είναι

παρούσα στο ραντεβού της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Και αυτός ήταν και ο, πομπωδώς αναγγελθείς, στόχος του αναθεωρημένου προγράμματος σύγκλισης που κατετέθη το 1994. Τρία χρόνια μετά είναι γνωστή σε όλους η ομολογία από τα επισημότερα κυβερνητικά χείλη ότι ο στόχος αυτός είναι ανέφικτος και πλέον μετατίθεται για κάποτε στις αρχές του αιώνα. Με άλλα λόγια αυτό αποτελεί παραδοχή ότι το πρόγραμμα σύγκλισης απέτυχε ή πάντως απέκλινε και αποκλίνει σοβαρά. Οφείλω ακόμα να πω ότι το κόστος, το τίμημα της μη συμμετοχής, της απευκαίτιας πιθανότητας της μη συμμετοχής της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι ανυπολόγιστο. Απλά τονίζοντας αυτό που γνωρίζουν όλοι οι Ευρωπαίοι, πόσο μεγάλα είναι τα πιθανολογούμενα οφέλη από την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και, βέβαια, τη συμμετοχή στο τελικό της στάδιο. Και μόνο αν αναλογισθεί κανείς την άρση των νομισματικών αβεβαιοτήτων, την πτώση του κόστους των συναλλαγών και τη σοβαρή μείωση του κόστους του χρήματος, αντιλαμβάνεται τι δυνατότητα αναπτυξιακής ώθησης μπορεί να κηθεί εάν είναι ο ενδιαφερόμενος παρών εξ αρχής στο κρίσιμο ραντεβού. Υπάρχει όμως και κόστος σοβαρό και από την καθυστέρηση. Που σημαίνει ότι και αν ακόμα κάποιος καταφέρει τελικά να συμμετάσχει, αλλά με χρονική υστέρηση δύο, τριών, τεσσάρων, πέντε ετών, το κόστος που μετριέται πάλι είναι δυσθεόρατο. Από το μεγάλο κίνδυνο, την πιθανολογούμενη περίπτωση βεβαιότητα, της ανόδου των επιτοκίων, από την αποθάρρυνση των επενδυτών, από την αβεβαιότητα στις αγορές, από τον σοβαρό περιορισμό, το διαφανόμενο περιορισμό εισροής κοινοτικών πόρων προς την Ελλάδα και, βέβαια, όπως θα λέγαμε αγγλιστί, last but not least, από την σοβαρή πια πιθανότητα να καλλιεργείται και να ευρύνεται και να διαδίδεται πνεύμα και κλίμα αρνητικό προς τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό μεταξύ των Ελλήνων. Και το επισημαίνω αυτό γιατί ας μη χρεώνουμε τα όποια ανάλογα φαινόμενα, μη ευχάριστα φαινόμενα στους πολίτες. Δεν φταίνει οι πολίτες που επωμίζονται τις θυσίες και τους κόπους, όταν εκείνοι που τους κυβερνούν ψάχνουν να βρουν άλλοθι για τις δικές τους εγκληματικές παραλείψεις και λάθη της τελευταίας 15ετίας, δήθεν στην ανάγκη και την επιβολή έξωθεν, από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλα αυτά μας λένε ότι βρισκόμαστε λοιπόν σε πορεία απόκλισης, Και μάλιστα απόκλισης σε πραγματικούς όρους που έχουν και σχέση και με το κατά κεφαλήν εισόδημα του Έλληνα -που την τελευταία 15ετία έχει υποχωρήσει κατά 10 περίπου ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό- σήμερα βρίσκεται, δυστυχώς, σαφώς κάτω του 50%, δηλαδή κάτω από το μισό του ευρωπαϊκού μέσου όρου στο βιοτικό επίπεδο, στις δυνατότητες απασχόλησης, στην ανεργία, στην κοινωνική περιθωριοποίηση. Και έρχομαι τώρα, κάνοντας αυτές τις διαπιστώσεις, σ ένα καίριο ζήτημα. Πού στοχεύουμε στην ονομαστική ή στην πραγματική σύγκλιση;

Και το λέω αυτό γιατί τα οεοομενα -και αυτά που σας παρουσίασα, αλλά και τα συναγόμενα από τις ακολουθούμενες πολιτικές, φραστικές, κυρίως, και, σε κάποιες περιπτώσεις, και τις πράξεις- οδηγούν αβίαστα στο συμπέρασμα ότι αρκούμεθα ως Χώρα με τις ακολουθούμενες πολιτικές σε πορεία ονομαστικής σύγκλισης. Δηλαδή να επιχειρήσουμε να επιτύχουμε, ει δυνατόν, την εκπλήρωση των γνωστών πέντε κριτηρίων που ετέθησαν στις συνθήκες του Μάαστριχτ χωρίς αναφορά, χωρίς να λαμβάνονται υπ όψιν, χωρίς να τίθενται σε υψηλή προτεραιότητα άλλοι στόχοι. Και λέω άλλοι, όχι γιατί διαφωνώ με τα κριτήρια, και θέλω να γίνει σαφές αυτό.

Είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι τα κριτήρια αυτά πράγματι δημιουργούν μια σχετική αίσθηση εξασφάλισης να απαλειφθούν οι δημοσιονομικές ανισορροπίες. Το διδάσκει επίσης το δραματικό παρελθόν σε κάποιες άλλες χώρες. Νομίζω, όμως δυστυχώς, ότι το κυριότερο παράδειγμα είναι η χώρα μας, για τυχοδιωκτικές επιλογές σε σχέση με τη δημοσιονομική διαχείριση. Όμως όσο και αν είναι σωστά τα κριτήρια δεν δίνουν τη συνολική εικόνα. Θα σας το πω με ένα πάρα πολύ απλό, απλοϊκό θα μπορούσε να πει κανείς, παράδειγμα: Μπορεί να μειώσει κανείς τον πληθωρισμό, μπορεί να μειώσει κανείς ίσως ακόμη και τα δημοσιονομικά ελλείμματα ακολουθώντας μια ιδιαίτερα σκληρή, υφεσιακή πολιτική. Η πτώση των συναλλαγών, η πτώση της παραγωγικής δραστηριότητας, μοιραία οδηγεί στην πτώση αυτών των δεικτών. Από την άλλη πλευρά όμως, οδηγεί και σε δραματική πτώση τους δείκτες της αύξησης του εθνικού εισοδήματος, οδηγεί σε στασιμότητα ή και σε συρρίκνωση, οπισθοδρόμηση, οδηγεί σε ανεργία, οδηγεί στον, ίσως και καίριο, τραυματισμό του παραγωγικού ιστού της χώρας.

Θέλω με άλλα λόγια να πω ότι βεβαίως πρέπει να στοχεύουμε στην εκπλήρωση των κριτηρίων που ετέθησαν από τις συνθήκες του Μάαστριχτ, όμως με όρους που συνθέτουν εικόνα πραγματικής σύγκλισης. Κάτι που σημαίνει με άλλα λόγια ότι ο πρωταρχικός, ο κυρίαρχος στόχος μας είναι να κινούμαστε σε επίπεδο οικονομικών επιδόσεων, σε κατεύθυνση που να μειώνει την απόσταση της πραγματικής κατάστασης της οικονομίας, σε σχέση με τους υπόλοιπους Ευρωπαίους. Μια σχετικά πρόσφατη μελέτη έγκυρων οικονομολόγων κατέληξε στο εξής πόρισμα - συμπέρασμα: Για να φτάσει η Ελλάδα σε 20 χρόνια από σήμερα, στο 80% του βιοτικού επιπέδου - όπως μετριέται με το κατακεφαλήν εισόδημα - του ευρωπαϊκού μέσου όρου, προαπαιτείται αυτά τα 20 χρόνια η Ελλάδα να αναπτύσσεται ετησίως με μέσο ρυθμό αύξησης του εθνικού εισοδήματος 4,5%. Σας υπενθυμίζω ότι για την τελευταία 15ετία ο μέσος όρος ήταν 1,5%. Αυτό σημαίνει πολιτική πραγματικής σύγκλισης. Προϋπόθεση για να αναπτύσσεται μια χώρα, με ρυθμούς τέτοιας τάξεως, είναι ότι το ποσοστό των επενδύσεων, δημοσίων και ιδιωτικών στην Ελλάδα, από λιγότερο του 20% που είναι σήμερα - καμιά φορά πολύ κάτω από 20% - θα καταστεί αντικείμενο ενός μεγάλου άλματος που δεν θα

πεφτει επιηρωιως καιω απο το 25% του ΑΕΠ.

Τα λέω αυτά γιατί οφείλω να επισημάνω ότι, ακόμη και όταν τα λόγια αναδεικνύουν τις προτεραιότητες, είμαστε υποχρεωμένοι, σε μια εποχή που αμφισβητούνται τα πάντα, να αφομοιώσουμε βαθιά μέσα μας τη δυσκολία του εγχειρήματος, την αμεσότητα της ανάγκης και βέβαια το βάρος και το βάθος της προσπάθειας που πρέπει να καταβληθεί. Με άλλα λόγια αυτό λέγεται προσπάθεια για την ανάπτυξη της οικονομίας της Ελλάδας. Αντιλαμβάνεστε ότι σε μισαρχετικά περιορισμένων δυνατοτήτων, από πλευράς χρόνου παρουσίαση, αδυνατώ να επιχειρήσω την ανάπτυξη ολόκληρου του προγράμματος και του συνολικού πλέγματος θέσεων που έχει η Νέα Δημοκρατία. Μπορώ όμως να σας παρουσιάσω, τις βασικές προϋποθέσεις, τις οποίες θεωρούμε αναγκαίες και, πιθανότατα, ικανές για να αναστρέψουν την πορεία της απόκλισης και να οδηγήσουν τη χώρα σε πορεία σταθερής, ταχύρυθμης αύξησης του εθνικού εισοδήματος και πραγματικής σύγκλισης.

Πρώτη προϋπόθεση κυρίες και κύριοι, είναι η πολιτική σοβαρότητα και η αξιοπιστία. Αυτά που θα σας πω προφανώς δεν είναι πρωτότυπα και καινοφανή. Αλλά έχει σημασία να προσδιορίσουμε τους στόχους μας και να τους υπηρετήσουμε με συνέπεια. Έχει λοιπόν σημασία, αναφερόμενος σ' αυτή την πρώτη προϋπόθεση, ό,τι συνήθως παρουσιάζεται ως πολιτική σταθερότητα. Μα στην Ελλάδα δεν υπάρχει πρόβλημα πολιτικής σταθερότητας. Οι σταθερές και ισχυρές κυβερνήσεις είναι ο κανόνας, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Το πρόβλημα είναι κατά πόσον εξασφαλίζουν οι κυβερνήσεις αυτές τα στοιχειώδη εχέγγυα αξιοπιστίας. Δεν μπορείς να διεκδικήσεις αξιοπιστία, όταν άλλα λες προεκλογικά και άλλα μετεκλογικά. Και μάλιστα σ' έναν λαό που είναι τραυματισμένος από τις πολύ συχνές αναντιστοιχίες και ανακολουθίες δεσμεύσεων και εξαγγελιών.

Το δεύτερο είναι η αναποτελεσματικότητα. Διότι, θα σας πω πολύ ανοιχτά, ότι καμιά φορά ακούγοντας κυρίως οικονομικούς υπουργούς της κυβέρνησης, λέω μέσα μου ότι αρκετά απ' αυτά που ακούω, τα έχω πει, τα πιστεύω εδώ και χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι στα λόγια καμιά φορά μπορεί να υπάρχει και η αίσθηση ότι οι επιλογές είναι σωστές ή κάποιες επιλογές είναι σωστές. Το κρίσιμο ερώτημα όμως είναι: Πόσα από τα λόγια αυτά μεταφράζονται σε πράξεις, σε έργα και πραγματικό αποτέλεσμα;

Η ανάδειξη των δεικτών, ελάχιστους εκ των οποίων παρουσίασα ενώπιόν σας - και επειδή το μεγαλύτερο μέρος του κοινού είναι άμεσα ενδιαφερόμενο για τις οικονομικές εξελίξεις, πιθανώς καλύτερα και

περισσότερο εξοικειωμένο απ' ό,τι ακόμα και ο ομιλών με αυτούς τους δείκτες - αποδεικνύει τη δραματική αναντιστοιχία ανάμεσα στα λόγια και τα έργα που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη Ελλάδα και, κυρίως, την οικονομική πολιτική και την οικονομική προοπτική.

Πρέπει επιτέλους να εκμεταλλευθούμε τη μοναδική ευκαιρία αξιοποίησης του Δευτέρου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, έστω και με τις δραματικές καθυστερήσεις των τελευταίων ετών, τις ομολογημένες καθυστερήσεις.

Κυρίες και κύριοι, γνωρίζετε και γνωρίζουμε όλοι ότι θα είναι εξαιρετικά δύσκολο, μετά την ολοκλήρωση του χρονικού πλαισίου, της πενταετίας δηλαδή του Δευτέρου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, να φιλοδοξούμε επανάληψη αναλόγων οικονομικών μεταβιβάσεων, πόρων δηλαδή, προς την Ελλάδα, για πολλούς λόγους που παρέλκουν της συζήτησης και της παρουσίασης αυτή τη στιγμή.

Είναι δραματικό να διαπιστώνει κανείς ότι τρία ολόκληρα χρόνια, μετά την έναρξη του Δευτέρου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, η απορροφητικότητα από πλευράς της Ελλάδας, με τα καλύτερα δεδομένα, με τα πιο ευνοϊκά στοιχεία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, δεν ξεπερνά το 40% συνολικά.

Αξιοποίηση λοιπόν του Πλαισίου Στήριξης και δυνατότητα να προχωρήσουν επιτέλους τα μεγάλα έργα υποδομής. Γιατί αν μιλούμε για αναπτυξιακό περιβάλλον και προσέλκυση επενδύσεων, καθοριστική και απαραίτητη προϋπόθεση είναι τα μεγάλα έργα υποδομής, αυτά που σ' έναν μεγάλο βαθμό χρηματοδοτούνται ή μπορεί να χρηματοδοτηθούν από το Πλαίσιο Στήριξης, αλλά και όλα τα άλλα που θα έπρεπε ήδη να προχωρούν με διάφορες μεθόδους χρηματοδότησης, αυτοχρηματοδότησης ή και συγχρηματοδότησης και συμμετοχής και του ιδιωτικού τομέα.

Παραστατικά θα μπορούσε κανείς να πει, μιλώντας για τα μεγάλα έργα υποδομής και την αδυναμία αξιοποίησης ακόμη και αυτής της μεγάλης ευκαιρίας του Δευτέρου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ότι η σύγχρονη πορεία, τουλάχιστον στα οικονομικά της Ελλάδας, μπορεί να δοθεί ανάγλυφα με την ιστορία του Αεροδρομίου των Σπάτων.

Με τον αρχικό σχεδιασμό το Αεροδρόμιο των Σπάτων έπρεπε να λειτουργεί το 1986. Πετάχθηκε στις καλένδες για μια ολόκληρη δεκαετία, τη χαμένη δεκαετία του 80, και δεν είναι αποκύημα της φαντασίας του ομιλούντος ο όρος αυτός. Είναι διεθνώς πλέον αναγνωρισμένος όρος, χρησιμοποιούμενος σ' όλα τα διεθνή Fora και τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και προσφάτως, προ δεκαπενθημέρου, ομολογηθείς από τον ίδιο τον σημερινό υπουργό Εθνικής Οικονομίας.

Επτά χρόνια μετά, μετά από διελκυστίνδες, καθυστερήσεις, αναθεωρήσεις φτάσαμε να λέμε ότι, πιθανώς, αν όλα πάνε καλά, ίσως, κάποτε στις αρχές ή στα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα να έχουμε το Αεροδρόμιο των Σπάτων.

Τρίτη προϋπόθεση: Διαφορετική προσέγγιση στην προσπάθεια για

οημοσιονομική προσαρμογή. Είναι βεβαίως, κυρίες και κυριοί, ότι η Ελλάδα οφείλει να αναστρέψει την πορεία των μεγάλων ελλειμμάτων και της διαρκούς διόγκωσης ενός χρέους, που έφθασε σε κάποιες στιγμές να πάρει και τη μορφή της αυτοτροφοδότησης. Όμως υπάρχει - και πρέπει να υπάρχει - πολύ σοβαρός προβληματισμός για το πώς επιχειρείται αυτό. Πως επιχειρούμε σήμερα στην Ελλάδα να μειώσουμε τα ελλείμματά μας; Με διαρκείς και απανωτές απροειδοποίητες φορολογικές επιβαρύνσεις. Περισσότεροι φόροι, μεγαλύτεροι φόροι. Εστω και αν η εξαγγελία τους αντιβαίνει τις εύκολα λεγόμενες προεκλογικές παρόλες.

Το ερώτημα είναι: Έχει ή δεν έχει εξαντληθεί η φοροδοτική ικανότητα τουλάχιστον, των περισσοτέρων Ελλήνων; Είναι δυνατόν μόνο με την μέσω φορολογίας προσπάθεια αύξησης των εσόδων να επιχειρείται να μειωθούν τα ελλείμματα που έχουν προκαλέσει πολιτικά αμαρτωλές προτεραιότητες και επιλογές;

Είναι δυνατόν η ίδια η Πολιτεία να αναγνωρίζει ότι επιβάλλει και άδικους φόρους γιατί ομολογεί ότι δεν έχει αποτελεσματικούς φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς, δηλαδή δεν μπορεί να εφαρμόσει το νόμο; Ενώ θα έπρεπε με αίσθημα σεβασμού και ευθύνης προς τον πολίτη και στον ιδρώτα του, τον κόπο του και το παραγόμενο από αυτόν εισόδημα, βεβαίως να προσπαθεί να αποδώσει φορολογική δικαιοσύνη, βεβαίως να πατάξει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, αν μπορεί - μέχρι στιγμής όλα τα αποτελέσματα δείχνουν το αντίθετο - αλλά πριν απ όλα να δείξει το παράδειγμα της οικονομίας και της καλής διαχείρισης το ίδιο το δημόσιο. Γιατί εάν αυτή τη στιγμή υπάρχει πρόβλημα στο δημοσιονομικό τομέα, η βασική του διάσταση είναι οι υπερβολικές δημόσιες δαπάνες, που σε κάποιες περιπτώσεις, όχι λίγες, παίρνει τη μορφή σπατάλης και κακοδιαχείρισης.

Γνωρίζετε το τί είχε συμβεί στις αμαρτωλές αστικές συγκοινωνίες, το τί συμβαίνει σήμερα στην Ολυμπιακή Αεροπορία. Η ίδια η κυβέρνηση με τους αρμόδιους υπουργούς ομολογεί τη σπατάλη που γίνεται στα νοσοκομεία ή στην εμπορία φαρμάκων.

Υπάρχουν λοιπόν πολλά περιθώρια για να μειωθούν σοβαρά οι δημόσιες δαπάνες, χωρίς - και το τονίζω αυτό - να θιγούν πόροι και κονδύλια που έχουν πραγματική κοινωνική προτεραιότητα και δεν είναι αποτελέσματα κομματικών δουλειών σε συγκροτημένα συμφέροντα ή συνήθως κρατικοδίαιτες ομάδες πίεσης.

Τέταρτη προϋπόθεση: Για να μπούμε σε πορεία αύξησης του εθνικού μας εισοδήματος είναι να αναθεωρήσουμε την προσέγγισή μας για τον ρόλο του κράτους. Και θέλω εδώ να είμαι πολύ ξεκάθαρος μαζί σας. Δεν είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι δεν πρέπει να υπάρχει κράτος. Έχει πολύ σοβαρές δουλειές να κάνει το κράτος. Δουλειές που μάλιστα στις περισσότερες περιπτώσεις αδυνατεί να κάνει σήμερα, παρότι είναι τεράστιο και σε πολύ μεγάλο βαθμό σπάταλο.

Η ασφάλεια και ένα μέρος ο δημοκρατική ασφάλεια, αλλά και η ασφάλεια

η ασφάλεια και όχι μόνο η εξωτερική ασφάλεια, αλλά και η ασφάλεια στο εσωτερικό της Χώρας, η δικαιοσύνη, η πρόνοια, η συμμετοχή του, προσφέροντας όμως καλύτερες υπηρεσίες απ' ό,τι μέχρι σήμερα σε τομείς όπου συνυπάρχει και πρέπει να συνυπάρχει ο ιδιωτικός τομέας, όπως η Παιδεία και η Υγεία, είναι πολύ μεγάλες προτεραιότητες. Ομως, το κράτος - παραγωγός - ευθέως πρέπει να το ομολογήσουμε - απέτυχε και απέτυχε όχι μόνο στην Ελλάδα, απέτυχε παγκοσμίως. Το κράτος - βιομήχανος - βιοτέχνης - έμπορος - αγρότης - μεταπράτης. Δημιούργησε χρέη, καλλιέργησε τον παρασιτισμό, εξαφάνισε την κερδοφορία και τελικά, οδήγησε τις κοινωνίες που υιοθέτησαν αυτές τις προσεγγίσεις σε οικονομικά και κοινωνικά αδιέξοδα.

Πρέπει, λοιπόν, κατ' αρχήν, σε επίπεδα αντιλήψεων και στη συνέχεια, αλλά γρήγορα σε επίπεδο πρακτικής αποτελεσματικότητας να μεταβάλλουμε τη συμπεριφορά μας και τις επιλογές μας σε σχέση με τον ρόλο του κράτους. Και αυτό σημαίνει θαρραλέα πολιτική αποκρατικοποίηση, όχι μισόλογα και σπασμωδικά και καθυστερημένα βήματα.

Πρέπει, επί τέλους, να πούμε ότι προϋπόθεση για να περπατήσει η οικονομία αυτού του Τόπου είναι σε μεγάλους τομείς, όπως είναι οι τηλεπικοινωνίες, όπως είναι η ενέργεια, όπως είναι οι μεταφορές, όπως είναι το τραπεζικό σύστημα, όπως είναι ο τουρισμός, θα πρέπει το Κράτος και ο ρόλος του να περιοριστεί δραματικά. Κάνοντας, βεβαίως, τη διάκριση, όπου αναφερόμαστε σε φυσικό μονοπώλιο, είναι φυσικό και εύλογο η αποκρατικοποίηση να έχει μερικότερο χαρακτήρα, αλλά, βεβαίως, με τη διασφάλιση ότι οι διοικήσεις σε αυτούς τους τομείς θα είναι, επί τέλους, ανεξάρτητες από πολιτικές και κομματικές παρεμβάσεις. Στους τομείς, όπου δεν έχουν χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου μπορούμε - και πρέπει - να κινηθούμε με πολύ πιο θαρραλέο και ευρύ τρόπο. Οφείλω μάλιστα να επισημάνω σε σχέση με αυτά ότι η πολιτική αυτή, η οποία έχει υιοθετηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο αποδίδει γρήγορα καρπούς, γιατί ο γενεσιουργός της λόγος ούτε είναι, ούτε πρέπει να είναι το προσωρινό μπάλωμα ελλειμμάτων. Αλλά είναι η απελευθέρωση δημιουργικών δυνάμεων. Η κινητροδότηση προς τους πολλούς που μπορούν και πρέπει να πάρουν στα χέρια τους την υπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Σε ό,τι αφορά το Κράτος και τον ρόλο του στην οικονομία. Η βασική του προτεραιότητα είναι η ρυθμιστική διάσταση. Το Κράτος οφείλει να θέτει τους κανόνες - κι έρχομαι σ' ένα πολύ καίριο ζήτημα - να τους εποπτεύει και να τους επιτηρεί. Γιατί αν βλέπουμε φαινόμενα - και τα είδαμε στο διάβα των τελευταίων μηνών - σκανδάλων στο Χρηματιστήριο, σκανδάλων στην ασφαλιστική αγορά, αυτά συμβαίνουν γιατί δεν υπάρχει εποπτεία.

Το Κράτος σήμερα κάνει πολύ περισσότερες δουλειές απ' ό,τι θα έπρεπε να κάνει, αλλά αυτές που θα έπρεπε να κάνει με αποτελεσματικότητα, αδυνατεί να τις κάνει.

αδύνατο να τις κάνει.

Κυρίες και κύριοι, επόμενη προϋπόθεση είναι η προσέγγισή μας στον τρόπο που λειτουργεί η Δημόσια Διοίκηση. Η Δημόσια Διοίκηση, τα βασικά χαρακτηριστικά της οποίας πανθομολογουμένως είναι η αναποτελεσματικότητα, η χαμηλή παραγωγικότητα, το απρόσωπο της γραφειοκρατίας και από την άλλη πλευρά ο υπερσυγκεντρωτισμός. Σημαίνει, λοιπόν, αυτό ότι θα πρέπει - και γνωρίζουμε όλοι πόσο δύσκολο, αν όχι αδύνατο είναι, να συζητούμε για τη διαμόρφωση επενδυτικού κλίματος, όταν αναγκάζουμε τον επίδοξο μικρό ή μεσαίο ή και μεγάλο επενδυτή επί μήνες να σέρνεται σε διάφορες υπηρεσίες αμφιβόλου αρμοδιότητας για να εξασφαλίσει τη σχετική τυπική άδεια για την οποιαδήποτε επενδυτική του ενέργεια. Και αυτό συμβαίνει για δύο λόγους: Η θα εγκαταλείψουμε οριστικά την αποδοχή της νοοτροπίας της ισοπεδωτικής μετριοκρατίας και θα πούμε ότι, πλέον, όλοι και όλα αξιολογούνται και επιβραβεύονται με ισχυρά κίνητρα, ανάλογα με την προσπάθεια, την επίδοση, την απόδοση ή διαφορετικά μπορεί η εκάστοτε Κυβέρνηση να παρουσιάζει λεκτικά και φραστικά ωραία σχήματα για διοικητικές μεταρρυθμίσεις, γνωρίζουμε όμως όλοι πια από τραυματικές εμπειρίες ότι στην ουσία τίποτα δεν θα αλλάξει.

Και μια και μιλώ για τραυματικές εμπειρίες, αφήστε με να υπογραμμίσω ότι έχουμε σωρεύσει όλες και όλοι τόσες πολλές πια, που δεν έχουμε δικαιολογία για να αυταπατόμεθα.

Το αυτό ισχύει στην κατεύθυνση του να πολεμηθεί η υπερσυγκέντρωση. Δεν είναι δυνατόν, από τη μία, παγκοσμίως, να είναι γνωστό ότι το συγκριτικό πλεονέκτημα σήμερα το έχει εκείνη η μονάδα που μπορεί να πάρει γρήγορα αποφάσεις με ευελιξία, προσαρμοστικότητα κοντά στον πολίτη και από την άλλη, όλα τα ζητήματα να συσσωρεύονται, να στριμώχνονται στις πόρτες των υπουργικών θώκων, καμμιά φορά και του Πρωθυπουργού.

Αναγνωρίζω και φαντάζομαι ότι διαβάζω τη σκέψη πολλών από σας που θα λένε σωστά είναι αυτά, όμως είναι εφικτά; Μπορεί να τα βάλει κανείς με τις διαμορφωμένες νοοτροπίες, τα στερεότυπα;

Κυρίες και κύριοι, εγώ θα σας πω ότι, πράγματι, δεν είναι εύκολο.

Αλλά, εάν, από την άλλη πλευρά, πράγματι συνειδητοποιήσουμε ότι αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να αλλάξει μοίρα αυτός ο Τόπος, οφείλουμε να το κάνουμε και θα το κάνουμε.

Θα ήθελα ακόμα να πω μία τελευταία προϋπόθεση, επαναλαμβάνοντας ότι είναι ενδεικτικός ο κατάλογος που παρουσιάζω ενώπιόν σας και όχι αποκλειστικός. Κι εδώ θα ήθελα να θέσω το ζήτημα της Παιδείας, γνωρίζοντας ότι ούτε η ώρα, ούτε το Συνέδριο έχει κατ' αρχήν τέτοιο περιεχόμενο, και γι αυτό δεν θα πω πολλά.

Θα σας πω όμως γιατί νομίζω ότι είναι απόλυτα σωστό ότι σήμερα, που οι πλουτοπαραγωγικές πηγές μιας χώρας δε μετριώνται, ούτε με το πόσο εύφορες και μεγάλες είναι οι πεδιάδες της, ούτε με το πόσο νερό κατεβάζουν οι ποταμοί της ίσως ακόμα ούτε καν με τα αποθέματα

καταρξουν οι μεταρρυθμίσεις, όπως ακριβώς και με τα αντισυμβατικά ορυκτού πλούτου, αλλά μετριώνται, κυρίως, με τη γνώση, την πληροφορία και τη δυνατότητα αξιοποίησης και στρατηγικής συγκριτικής υπεροχής της ίδιας της γνώσης, οφείλουμε να αντιληφθούμε ότι η Παιδεία αποκτά μια τεράστια προτεραιότητα πολύ μεγαλύτερη από εκείνη που συμβατικά όλοι της αναγνωρίζουμε για τη δημιουργία υπεύθυνων πολιτών. Πράγματα που δεκαετίες ακούμε, ήδη, από τα μαθητικά μας θρανία. Εάν, πράγματι, πιστεύουμε ότι αυτό είναι μια πραγματικότητα και αν, πράγματι, πιστεύουμε ότι τούτη η Χώρα έχει το αδιαπραγμάτευτο πλεονέκτημα σε τομείς, όπως η Παιδεία και ο Πολιτισμός, τότε είναι καιρός να θεωρήσουμε ως απαραίτητη προϋπόθεση, για μια διαφορετική μας πορεία και στον οικονομικό τομέα, να αφήσουμε τα λόγια, να αφήσουμε τις προχειρότητες, να αφήσουμε τις δήθεν εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που εξαγγέλλει ο κάθε Υπουργός για να τις ξεχάσει μόλις απέλθει από το Υπουργείο και να χαράξουμε μια πραγματική στρατηγική στον τομέα της Παιδείας που θα μας οδηγήσει στην πρωτοπορία και μάλιστα, στη δυνατότητα να εξασφαλίσουμε και τεράστια πλεονεκτήματα οικονομικά και άλλα ακόμα και στο ευρύτερο μετακομμουνιστικό περιβάλλον της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Κυρίες και κύριοι,

Δεν εννοώ, ούτε θα με ακούσετε ποτέ να το λέω, πως ό,τι κάνει η Κυβέρνηση είναι κακό. Δεν εννοώ, ούτε θα το δεχθώ ποτέ, ότι η Αντιπολίτευση, η εκάστοτε Αντιπολίτευση πρέπει να λέει όσα λέει με αυτοσκοπό την αντιπολίτευση. Γιατί στο κάτω - κάτω της γραφής δέκα εκατομμύρια άνθρωποι είναι υπερβολική πολυτέλεια να υποκύπτουν ξανά και ξανά στη λογική των διχασμών, των διαιρέσεων και των μετωπικών συγκρούσεων. Βαρύτατα έχει πληρώσει το έθνος τέτοιες νοοτροπίες. Έχουμε και την αυτοπεποίθηση και τη σιγουριά στις θέσεις μας, αλλά και τη σιγουριά στην προοπτική μας για να μπορούμε να πούμε «ναι» και σε όποιες θετικές επιλογές. Και θα ήμασταν εξαιρετικά ευτυχείς αν βλέπαμε να πληθαίνουν οι θετικές επιλογές και οι θετικές δράσεις και όχι, δυστυχώς, το αντίθετο που σήμερα συμβαίνει.

Η στάση μας όμως αυτή, που είναι στάση υπευθυνότητας, εθνικής υπευθυνότητας και προάγγελος μελλοντικής αυριανής γόνιμης κυβερνητικής θητείας, δεν μπορεί να επισκιάσει τις βασικές διαφορές στην οικονομική προσέγγιση που εμείς έχουμε σε σχέση με την Κυβέρνηση.

Τις κωδικοποιώ: Η πρώτη είναι: Η Κυβέρνηση λέει «ναι» σε περισσότερους και μεγαλύτερους φόρους. Εμείς λέμε ότι η προοπτική θέλει λιγότερους και χαμηλότερους φόρους. Χωρίς αυτό να το θεωρήσετε εύκολη εξαγγελία, γνωρίζοντας ότι εντάσσεται σε μία στρατηγική, πριν απ' όλα, συρρίκνωσης, περικοπής των δημοσίων δαπανών. Είναι όμως καθοριστική προϋπόθεση για να μιλήσουμε για ένα καλύτερο ελληνικό αύριο.

Το δεύτερο είναι ο ρόλος του κράτους. Η Κυβέρνηση, ακόμα κι αν δεν το λέει, με τις πράξεις της στο παρελθόν και τις παραλείψεις της σήμερα, στην ουσία υποστηρίζει ή πάντως δέχεται ένα μεγάλο και εξαιρετικά δαπανηρό κράτος. Εμείς λέμε «ναι» σε ένα μικρό και αποτελεσματικό στις πραγματικές του προτεραιότητες κράτος. Το τρίτο είναι η ανάπτυξη. Η Κυβέρνηση ακολουθεί, όπως σας απέδειξα προ ολίγου, πολιτική ονομαστικής σύγκλισης. Εμείς λέμε, ανοιχτά και καθαρά, ότι αυτή η πολιτική είναι αδιέξοδη, έστω και αν κατά τομέα μπορεί να βρίσκει τις όποιες πρόσκαιρες επιδόσεις. Εμείς λέμε, λοιπόν, ότι το να μπει η Χώρα σε πορεία ταχύρυθμης αύξησης του Εθνικού της Εισοδήματος είναι το sine qua non για ένα καλύτερο ελληνικό αύριο.

Το τέταρτο - και εδώ επιτρέψτε μου την προσοχή σας, διότι πρόκειται για βασική διαφορά φιλοσοφίας, πολιτικών αντιλήψεων, αλλά και νοοτροπίας με την Κυβέρνηση και τον πολιτικό χώρο που αυτή εκπροσωπεί - είναι το γεγονός ότι εμείς πιστεύουμε πως η ατμομηχανή για την ανάπτυξη και για την πορεία αυτή είναι ο ιδιωτικός τομέας ή με άλλα λόγια το πνεύμα της επιχειρηματικότητας. Και αυτό πρέπει να το αναγνωρίσουμε, πρέπει να του δώσουμε κίνητρα και όχι να το στηλιτεύουμε και, εμμέσως ή αμέσως, να το κηλιδώνουμε. Και το πέμπτο και τελευταίο είναι η διαφορετική μας αντιμετώπιση αυτής της πολύ μεγάλης προτεραιότητας που λέγεται κοινωνική ευαισθησία, κοινωνική αλληλεγγύη, κοινωνική δικαιοσύνη. Γιατί, κυρίες και κύριοι, εμείς δεν πιστεύουμε ότι υπηρετούνται αυτοί οι πρώτιστοι των στόχων με βερμπαλισμούς και πομπώδεις αναφορές. Δεν πιστεύουμε ότι υπηρετούνται με υπερδανειζόμενη τη χώρα για να κάνουμε εύκολες προεκλογικές μοιρασιές, που υποθηκεύουν όμως την παραγωγική της δυνατότητα και το μέλλον των παιδιών μας. Και δεν πιστεύουμε ακόμα ότι είναι κοινωνική ευαισθησία το να είσαι δέσμιος κομματικών δουλειών από κρατικοδίαιτες κομματικές νομενκλατούρες. Εμείς πιστεύουμε ότι κοινωνική ευαισθησία είναι, μέσα από τη δυνατότητα της αύξησης της πίτας και του Εθνικού Εισοδήματος, η ανάδειξη των πραγματικών προτεραιοτήτων που σημαίνει να σταθούμε δίπλα σ εκείνους που πραγματικά το έχουν ανάγκη και όχι σ εκείνους που μπορούν να ασκούν πολιτική ή κομματική πίεση και εκβιασμούς. Δηλαδή δίπλα στον άνεργο νέο, δίπλα στο χαμηλοσυνταξιούχο, δίπλα στην πολύτεκνη μάνα, δίπλα στον ανήμπορο. Και τονίζω αυτή την τελευταία παράμετρο, γιατί οφείλω να σας πω ότι καμιά φορά δημιουργείται, εσφαλμένα, η αίσθηση ότι υπάρχει αντιδιαστολή ή αντίφαση ανάμεσα στις φιλελεύθερες επιλογές και τις κοινωνικές προτεραιότητες. Ε, λοιπόν αφήστε με να σας πω με όλη τη δύναμη του πιστεύω μου ότι οι φιλελεύθερες επιλογές και το σύστημα αξιών και αρχών που υπηρετούμε, η έννοια και η προτεραιότητα της ελεύθερης και ανοιχτής κοινωνίας καταξιώνεται και μετουσιώνεται μόνο

μέσα από την ανάδειξη των κοινωνικών προτεραιοτήτων.
Κυρίες και κύριοι,
Επιτρέψτε μου κλείνοντας να σας καλέσω να πούμε «όχι» στην Ελλάδα του γκρίζου, «όχι» στην Ελλάδα του παλιού, «όχι» στην Ελλάδα του μέτριου. Αλλά να σας καλέσω, όλοι μαζί, να πούμε ένα πολύ μεγάλο «ναι» στην Ελλάδα της δημιουργίας, στην Ελλάδα της αυτοπεποίθησης, στην Ελλάδα της αισιοδοξίας. Αν θυμόμαστε κάθε στιγμή ότι η Ελλάδα του αύριο είναι στα δικά μας χέρια, τότε καλούμαστε όλοι να απαντήσουμε με ένα πολύ μεγάλο «ναι» στην πρόκληση να κάνουμε την Ελλάδα του 21ου αιώνα, την Ελλάδα που μας αξίζει, την Ελλάδα που οραματιζόμαστε.
Σας ευχαριστώ πολύ.

Στο συνέδριο του Οικονομίστ
στις 8/4/97 στην Αθήνα,
ο κ. Καραμανλής συγκρίνει τις
περιόδους πριν και μετά το 1981.

Στην ομιλία αυτή, φαίνεται να
σπιρίχθηκε το "Οικονομικό και Κοινωνικό
Πρόγραμμα", που αποσυρθηκε τον Μάιο
του 2001.